

TOIMINTAKERTOMUS 2005

Vuosi 2005 oli Suomen tiedekustantajien liiton kahdestoista toimintavuosi. Tieteellistä julkaisutoimintaa harjoittavien yhteisöjen keskusjärjestönä liitto on pyrkinyt valvomaan jäsentensä yhteisiä etuja ja oikeuksia, lujittamaan tieteellisten julkaisujen asemaa ja edistämään liiton jäsenten välistä yhteistyötä. Julkaisutoiminnan edellytyksiä on pyritty parantamaan mm. tarjoamalla koulutusta ja jakamalla apurahoja. Liitto on seurannut elektronisen julkaisemisen, erityisesti open access -julkaisemisen alueella tapahtunutta kehitystä. Liitto oli mm. edellisen puheenjohtajansa edustamana mukana vuoden 2004 syksyllä nimitetyn opetusministeriön Avoimen tieteellisen julkaisemisen työryhmän työskentelyssä. Työryhmän laatimat suositukset julkaistiin maaliskuussa 2005. Julkaisu on vapaasti saatavana verkossa, ja siitä on tiedotettu jäsenistölle.

Liitto on tekijöiden ja kustantajien yhteisen tekijänoikeusjärjestön Kopiosto ry:n jäsen.

Jäsenistö

Liiton jäseneksi voi sääntöjen mukaan liittyä jokainen Suomessa tieteellistä julkaisutoimintaa harjoittava oikeuskelpoinen yhteisö tai rekisteröity säätiö, jonka liiton hallitus hyväksyy jäseneksi.

Vuoden 2005 aikana hyväksyttiin viisi uutta jäsentä: Informaatiotutkimuksen yhdistys, Lapland University Press/ Lapin yliopistokustannus, Sosiaalipoliittinen yhdistys, Suomen Eksegeettinen Seura ja Suomen Geologinen Seura. Liiton jäsenmäärä 31.12.2005 oli 81.

Jäseniä olivat:

Dendrologian Seura - Dendrologiska
Sällskapet
Edistyksellinen tiedeliitto
Ekonomiska Samfundet i Finland
Historian Ystävien Liitto
Historiska föreningen i Finland
Informaatiotutkimuksen yhdistys,
Ius Gentium
Kansainvälisen soveltavan estetiikan
instituutin kannatusyhdistys
Kasvinsuojeluseura
Kirjallisuudentutkijain seura
Klassillis-filologinen yhdistys
Kotikielen Seura
Kustannus Oy Duodecim
Lapland University Press/ Lapin
yliopistokustannus,
Liikuntatieteellinen seura
Luonnonfilosofian seura
Metsäntutkimuslaitos
Nuorisotutkimusseura
Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistys

SFS Fysiikan Kustannus
Skepsis
Societas pro Fauna et Flora Fennica
Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja
kehittämiskeskus STAKES
Sosiaalipoliittinen yhdistys
Suomalainen Lakimiesyhdistys
Suomalainen Lääkäriseura Duodecim
Suomalainen Teologinen Kirjallisuusseura
Suomalais-Ugrilainen Seura
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura
Suomen Antropologinen Seura
Suomen Biologian Seura Vanamo
Suomen Eksegeettinen Seura
Suomen elokuvatutkimuksen seura
Suomen eläin- ja kasvitieteen
julkaisutoimikunta
Suomen Estetiikan Seura
Suomen Filosofinen Yhdistys
Suomen Geologinen Seura
Suomen Hammaslääkäriliitto
Suomen Hammaslääkäriseura Apollonia

Suomen Historiallinen Seura	Taidehistorian Seura
Suomen Itämainen Seura	Taideteollinen korkeakoulu
Suomen Kasvatustieteellinen Seura	Tampereen teknillinen yliopisto
Suomen keskiajan arkeologian seura	Tampere University Press
Suomen Kielen Seura	Teatterikorkeakoulu
Suomen kielitieteellinen yhdistys	Tekniikan Historian Seura THS
Suomen kirkkohistoriallinen seura	Teologinen Julkaisuseura
Suomen Kouluhistoriallinen Seura	Tiedotusopillinen yhdistys TOY
Suomen Lääketieteen Historian Seura	Tulevaisuuden Tutkimuksen Seura
Suomen Maantieteellinen Seura	Turun Historiallinen Yhdistys
Suomen Merihistoriallinen Yhdistys	Tutkijaliitto
Suomen Psykologinen Seura	Työterveyslaitos
Suomen Sammalseura	Työväen historian ja perinteen
Suomen Sukututkimusseura	tutkimuksen seura
Suomen Tieteellinen Kirjastoseura	Tähtitieteellinen yhdistys Ursa
Suomen tieteen- ja teknologian	Uusfilologinen yhdistys
tutkimuksen seura	Valtiotieteellinen yhdistys
Suomen Tribologiayhdistys	Osuuskunta Vastapaino
Suomen urheiluhistoriallinen seura	The Westermarck Society
Suomen Ympäristöoikeustieteen Seura	Väestöliiton Väestöntutkimuslaitos
Svenska litteratursällskapet i Finland	Yhdyskuntasuunnittelun seura
Säteilyturvakeskus	Yliopistopaino

Liiton jäsenmaksu 2005 oli 50 euroa.

Liiton tilaisuuksista, apurahoista ja koulutuksesta tiedotettiin jäsenistölle kahdessa jäsenkirjeessä, sähköpostilistalla sekä liiton verkkosivuilla. Sivuille ovat myös jäsenluettelo yhteystietoineen, liiton suosittelmien kustannussopimusten mallit ja mm. apurahahakemuslomakkeet sekä tulostettavassa että verkossa täytettävässä muodossa. Verkkosivujen osoite on www.tiedekustantajat.fi. Liitto ostaa verkkopalvelut Tieteellisten seurain valtuuskunnalta. Liiton yhteystiedot löytyvät myös kirja-alan kalenterista, Helsingin puhelinluettelosta ja Web-Infosta.

Vuosikokous

Liiton sääntömääräinen vuosikokous pidettiin 19.4.2005 Tieteiden talossa Helsingissä. Edustettuna oli 14 jäsenyhteisöä. Kokouksessa julkistettiin Suomen tiedekustantajien liiton apurahojen saajat 2005.

Hallitus ja toimihenkilöt

Hallituksesta olivat erovuorossa toimitussihteeri professorit Lea Laitinen (toinen kausi) ja Markku Löytönen sekä toimitussihteeri Pertti Saloheimo. Näistä Markku Löytönen ja Pertti Saloheimo valittiin uudelleen kaudelle 2005–2008. Uutena jäsenenä hallitukseen tuli tutkija Toni Suutari (Kotikielen Seura).

Hallitukseen ovat kuuluneet (toimikausi merkitty sulkuihin):

johtaja Lars-Folke Landgrén (2003–2006)

tutkijatohtori Tuija Laine (2003–2006)

professori Markku Löytönen (2005–2008, toinen kausi)

erikoishammaslääkäri Päivi Mäntylä (2004–2007)
toimittaja Krzysztof Raciborski (2003–2006, toinen kausi)
toimitussihteeri Pertti Saloheimo (2005–2008, toinen kausi)
kustannuspäällikkö Outi Sisättö (2004–2007)
tutkija Toni Suutari (2005–2008)
kustannusjohtaja Päivi Vallisaari (2004–2007, toinen kausi)

Hallituksen puheenjohtajana toimi Lars-Folke Landgrén ja varapuheenjohtajana Päivi Vallisaari.

Hallitus kokoontui vuoden aikana 4 kertaa. Hallituksen työvaliokunnan muodostivat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, Pertti Saloheimo ja sihteeri.

Liiton sihteeri-rahastonhoitaja oli fil. maist. Eeva-Liisa Aalto. Tilintarkastajina toimivat KHT Folke Tegengren ja professori Aatos Lahtinen. Varatilintarkastajina olivat Oy Ernst & Young Ab ja dosentti Mikko Ketola.

Apurahat

Liitto myönsi 2005 apurahoja yhteensä 33460 euroa, joista yksi apuraha on edelleen nostamatta. Alkuvuoden haulla myönnettiin 13 apurahaa yhteensä 20 500 euroa ja vuoden aikana ns. vapaassa haussa kaikkiaan 6 apurahaa yhteensä 12 960 euroa. Apurahoja haettiin ja myönnettiin mm. laite- ja ohjelmistohankintoihin, koulutukseen ja internet-julkaisemisen kehittämiseen. Apurahoja jaettaessa etusijalla olivat ne hakijat, joiden Kopiosto-valtakirja on liitolla.

Apurahoja saivat: Dendrologian Seura, Edistyksellinen tiedeliitto, Ekonomiska Samfundet i Finland, Ius Gentium, Kansainvälisen Soveltavan Estetiikan Instituutti, Skepsis, Suomen Historiallinen Seura, Suomen Itämainen Seura, Suomen Kielen Seura, Suomen Kouluhistoriallinen Seura, Suomen psykologinen seura, Suomen tieteen ja teknologiantutkimuksen seura, Suomen Tribologiyhdistys, Turun Historiallinen Yhdistys, Tutkijaliitto, Työterveyslaitos, Tähtitieteellinen yhdistys Ursa ja Yhdyskuntasuunnittelun seura.

Vuoden Tiedekirja -palkinto

Vuoden 2004 tiedekirjaksi valittiin professori Markku Kuisman teos *Kahlittu raha, kansallinen kapitalismi. Kansallis-Osake-Pankki 1940–1995*. Kirjan on julkaissut Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Pääpalkinnon lisäksi myönnettiin kaksi kunniainaintaa: Ervo Vesteriselle kirjasta *Papa-kokeen kertomaa - Solunmuutoksesta kohdunkaulan syöpään* (Edita) ja Ville Lukkariselle ja Annika Waenerbergille teoksesta *Suomi-kuvasta mielenmaisemaan. Kansallismaisemat 1800- ja 1900-luvun vaihteen maalaustaiteessa* (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura).

Palkintoraatiin kuuluivat professori Ulla-Maija Kulonen, akatemiaprofessori Marjatta Hietala, ja dosentti Tapio Markkanen. Raadin sihteeri oli julkaisupäällikkö Eeva-Liisa Aalto. Vuoden tiedekirja -palkinto oli suuruudeltaan 10 000 euroa ja kunniainainnat palkittiin 2500 eurolla. Palkinto rahoitetaan liiton saamista kopiointikorvauksista. Tarkoituksena on kiinnittää suuren yleisön huomiota siihen, että maassamme julkaistaan laadukasta tieteellistä kirjallisuutta.

Koulutus

Liiton tarjoama koulutus oli 2005 ulkoa ostettua tai yhdessä muiden kanssa järjestettyä.

Muutamia osanottajia oli mm. VTT:n tietopalvelun järjestämällä kurssilla "Tieteellinen lehtiartikkeli ja kongressiesitelmä". Liitto tuki "Avoimet julkaisuarkistot" -seminaarin järjestelyjä 14.1.2005. Yhdessä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kanssa järjestettiin 5.9.2005 iltapäiväseminaari "Väitöskirja – painettu vai sähköinen?". Tämän seminaarin alustuksista osa on luettavissa liiton verkkosivuilla. Koulutusrahoista on maksettu myös liiton jäsenten itse hankkimaa koulutusta.

Koulutusaineistona ostettiin liiton jäsenille (1/ jäsenyhteisö) Yliopistopainon kustantama "Korkeakoulusanasto" sekä Teijo Makkosen toimittama "Kustannustoimittajan kirja" (Vastapaino).

Helsingin kirjamessuille hankittiin pääsylippuja jäsenistölle jaettavaksi (2/jäsenyhteisö) ja maksettiin myös Helsingin ulkopuolelta tulleiden matkakulut. Opintomatkaa Lontoon kirjamessuille valmisteltiin ja matkalle lähtee 20 osanottajaa maaliskuussa 2006.

Koulutukseen käytettiin vuoden aikana yhteensä hieman vajaa 25 500 euroa.

Osallistuminen projekteihin ja julkaisujen markkinointiin

Virtuaalinen kirjakauppa Granum (<http://granum.uta.fi>) avattiin asiakaskäyttöön syksyllä 1998. Kun vuoden 1998 lopussa Granumissa oli mukana 50 kustantajaa ja nimekkeitä oli tarjolla 800, vuonna 2005 kustantajia oli 191 ja nimikkeitä yli 11 200. Tilauksia Granum välitti vuoden aikana yhteensä n. 5 000 kappaletta. Granum on kustantajalle maksuton myyntikanava ensimmäisen vuoden ajan, mutta sen jälkeen peritään vuosimaksu. Granumissa oli mukana 39 liiton jäsentä. Liitto maksoi osallistumismaksua yhteensä 1 480 euroa.

Liitolla on ollut edustaja Kopiosto ry:n perustamassa tekijänoikeudenhaltijoiden johtoryhmässä, joka on neuvotellut kotimaisten tieteellisten artikkeleiden käytön ehdoista ja aineistojen lisensioinnista sekä Elektra-palvelun että vanhemman aineiston digitointiin keskittyneen Peri+ -projektin osalta. Johtoryhmässä on myös Suomen Tietokirjailijoiden, Suomen tiedetoimittajain liiton ja Tieteellisten seurain valtuuskunnan edustajat.

Tiedekustantajien liittoa edusti prof. Erkki J. Hollo.

Talous

Liiton tulot kertyivät 2005 pääosin kopiointikorvauksista. Niitä saatiin yhteensä 116 261, 28 euroa. Vastaava summa edellisellä vuonna oli 74 717 euroa. Liiton saamat korvaukset lisääntyivät, vaikka liiton osuudet eräissä jakoryhmissä pienentyivätkin ja Kopioston ulkomaille tilittämien korvausten määrä lisääntyi. Liitolle myönteinen kehitys oli seurausta kopiointikorvausten kokonaismäärän kasvusta.

Jäsenmaksuista kertyi vuonna 2005 tuottoja 4 000 euroa. Tilikauden ylijäämä oli 3 063,56 euroa. Kopiointikorvausten ylijäämää on kirjattu siirtovelkana 36 620,00 euroa. Siirtovelkoja on kirjattu yhteensä 125 588,48 euroa.